

TIDEVARVET

Nr 46 · 12 November

Nr 46 · 5 årg. 1927

Tidevarvet N:r 46

»En födselighet utan like», säger fru Märta Schulz-Cajander vid tanken på att återse Finland utan Maikki Friberg.

Med ett budskap från Ellen Key sändes fru Cajander efter en förväringstid i Sverige år 1918 till den då för henne okända Maikki Friberg, som sedan brukade kalla henne »Ellen Keys budskap». De ha sen dess stått varandra personligen och i arbetet mycket nära.

Flera av Tidevarvets läsare ha säkert ett levande minne av Maikki Friberg från fredsveckan i Stockholm 1926 — av den glöd och energi, värme hon grep in i diskussionen, och inte minst av den strålande och värmande humor, som alltid lyste genom skarpa inlägg i allvarliga frågor.

Veckans ledare tar upp frågan om arbetslöshetsunderstödet och fördrar Arbete.

Lektor Emilia Fogelklou har leikerat vår pedagogisk-psychologiska litteratur med en bok om Skolliv och Själlsliv.

Blixthelysning över ett av vår tids allra svåraste problem, fosterfödringsfrågan.

Även inför dansen gäller frågan om lagstiftningsvägen är framkomlig eller om vi måste gå Den långa vägen genom de enskilda människorna.

Tidevarvets Rådfrågningsbyrå meddelar att Devinez oddjan i Nr 45 av Tidevarvet icke förklingat o-hörsd. Större och mindre penningdrag avsedda till hjälp åt den omfattade staturhustrun ha dagligen inkommit. Då de flesta givarna önska vara anonyma göres inte här någon utvärdering av namnen, men fullständigt redovisning finnes å Rådfrågningsbyrå, som därmed genom Tidevarvet till kända och okända riktar sitt nödsamma tack.

Maikki Friberg.

In memoriam.

Om de även ägde ett fornskönt yttre. Därför lät hon aldrig ett tillfälle gå sig förlori, att sammanföra ungdomen med stora, exempelgivande kulturpersonligheter, att öppna för dem kultiverade hem och att höja samvaron med dem med föredrag, recitation, konst, musik och sång. Mången betydande konstnär har upptäckts av Maikki Friberg och i hennes krets rönt sin första uppmuntran och förståelse.

MAIKKI FRIBERG.

Född 1861. Död d. 6 nov. 1927.

För Maikki Fribergs mänskliga, vittfamnande natur var partiväsende och isolering främmande, dödande. I sitt hem sökte hon städse sammanföra olika språkgrupper och befolkningselement. Endast på förstälens grund, ansåg hon, kunde ländernas olika lykosamma framtid byggas. Maikki Friberg var en stor patriot. Under Finlands mörka ofärsår gav hon sig med sin naturs intensitet helt i rättskampen emot förtryskningen. På denna grund vistades hon långa tider i ut-

landet, där hon i flera av Europas huvudstäder genom föredrag och artiklar i dagpressen sökte utplysa opinionen om det berättigade i Finlands rättskamp gentemot Ryssland.

Härunder insöp hon själv de internationella idéströmningar, för vilka hon i Finland blev en av de ledande, blygrytande krafterna. På senare år upptogs hon allmera av fredstanken. Hon bereste hela Finland och höll föredrag i fredsfrågan. En synnerligen givande upplevelse, betonade hon, blev för henne fredsveckan i Stockholm i januari 1926.

Maikki Friberg var en stor vältalare. Förvisso har hon med sina tändande ord i idéernas tjänst, stått tankar, som skola gör och bära frukt i tiden.

Sambhällsritvisa tyckte Maikki Friberg det första vilkoret för ett lands balanserade framutveckling. Därför tog hon sig även an sina medsystrars sak och blev med sin kampnatur en rösträttsrörelsens ledande kraft i Finland. Sedan kvinnorna tillerkänts medborgerliga rättigheter, denna första etapp fram mot målet: mänsklig likvärdighet och samhällligt jämlikhet med mannen, blev hennes livsgärning till en del en fortsatt kamp emot samhällsfrämmande, som hindrade kvinnans fria medborgerliga utveckling. Kvinnornas rätt till alla samhällliga uppgifter hade i henne en förespråkare. Ännu senaste månaden upptog hon i genskap av Unionens ordförande frågan på nytt om kvinnans rätt att bekläda

(Forts. å sid. 4)

Mitt Fågel i Hand.

Vid en landsväg söder om London fann för några år sedan ett litet värdehus, som har skylten The Bird in the Hand, vilket förmodligen innebär »hått» en fågel i handen än i skogen».

Ven här i svenska landstorn träffat mitt Fågel i Hand, min lyshövda och mitt idealhotel!

Det finns liot varstans i vårt avfångade land, ej liot här de kungliga konna tänkas tillbringa en jul eller påsk eller där vidsträva utställningar i bästa krigstider förbrukat sitt guld.

Mitt Fågel i Hand möter den vägfärdiga bilisten när matningen står eller märket faller på. Kingirande konservare, föredragsbåtare och vaterstafkar söva gärna upp Fågel i Hand. Ty dessa härigen ha ej den gamla värdskapet typen av svensk provvård — lit oss hoppas nu i utlösnings — till sin utvärdering.

Det är ej längre dennes vanor eller ovanor, begär och nöjen, som utgör det yttersta rättsanret för rummens möblering, matens beskaffenhet eller den svinnliga personalens fryn.

Den från så många hotell välkända typen av en otomordentligt välkända och liot lockad varde, som sågat »rörig i sin Mäck litar omkring i en matstuga korridor är ett minne liot. Det kvinnliga väsen, som tar emot den trötte resenären vid Fågel i Hand, är kanske ej så få som den svartsidensklädda lady, vilken i de skotska högländarnas turistpalats tar emot damiga eller dyvta cyklisterna lika väl som lyshövda. Vår världens är kanske ej så övervåldande som den tyske besökaren, ej så respektfull som den franska hotellfrun, men här i stället något av den italienska världensmans utskälighet och vänlighet. Och hon har alltid sett till att det bestämda rummet är städt, vädrat, eldat, här garbunnas utfrågna och värmt vatten inställt.

Fågel i Hand har en god sängkultur och tror ej sitt landskaps skönet förhöjes genom att den reande gästen på hotellstället inlämnar. Därmed liot alltså rindande värme och kallt vatten, men det har insett att allan rättfärdighet liot är upplagd med ett väggfat handfat, där endast akrobater kunna placera sina fortkomstledamöter.

Fågel i Hand har ej råkat i strid med de britt och kontrolstyrelsen om sprit- tillåtelser, men li och karlo är okändare. Och man har även kerna på den av magisterläraren Dr Dahl styggen rekommenderade kontinental morgondrycken, liot os kalla den kaffe komplet. D. v. s. kaffe med socker och varm mjölk i tillräckligt mängd i stället för grädd, rostat bröd, smör och marmelad, gärna av rabarber eller aprikoser till ett pris övertvånande kronor 126.

Fågel i Hand uppskattar men saknar det mätvårens smögghörighet med dess basen smögghör och kalla rätter, ty det anser ett sådant ha mer kulturhistoriskt än kulinariskt värde. Fågel i Hands matvarel har kanske liot runnit upp i någon medicinske hederdoktors fantasi men av vilken mycket från stadhottellens obligatoriska kolletter och bifår. Där kan en rensade utan att vilka förväring li sin lunch av stark potatis, tomater eller råttor med eller utan ett ägg. Och matpisen liot på det hela taget mera i nivå med ortens inköppris än läkarnämndens fantast.

Fågel i Hands direktiön är ej orimligt mot sin personal, men en liotig morgonrensande får ej för det sakna sin åskade morgondryck, ty det står en bricka i matvåren med trevna termoflaskor och tillbehör.

Fågel i Hand saknar ej heller förbindelse med bilgrare och reparatörer — även på söndagar och tidiga morgnar — och hjälpsamma händer där upp verra, när natlyknen förtamat självstärten, och så snar man fram mellan djupblå vatten och höllvrens brand och vi bygga i drömmen upp vårt Fågel i Hand. Vem gör den drömmen till verklighet? X-Ray.

Skolliv och själlsliv.

Emilia Fogelklou: Skolliv och själlsliv. Bonnors. 4: 75.

Det ligger nära till hands att man i sådana frågor, som ofta och allmänt diskuteras, till sist tror sig ha någon slags egen åsikt och kunskap. Just eftersom de så ofta föras på tal, känner man snart igen och kan använda uttrycken. Från dem, som i verkligheten veta någont, uppsnappar man nog för att få ett uttryck av allt på ett ungefär kunna överblicka saken. Det blir till sist en utspädd diskussion, vars föremål är nog förklarligt för att vara omtyckt överallt, och som blivit till synes nog väl förstådd med betryggande uppgifter för att hindra en fråga att närmar sig grundläggande satta sig in i saken. Sålunda kan man t. ex. få höra ganska rörande samtal om vitaminer av små-

lantliga gummor i en järnvägskupé. Man tror sig snart veta nog för allt yttre sig om både avrustning, skolreform och psykoanalys och man nöjer sig med åsikter byggda på ett ganska tunt lager av sakliga uppgifter och en tjock massa av gängse uttryck.

Det är alldeles tydligt att det just i de stora och allmänna utgångspunkterna är av vikt att bli av med de skymmande ord, bakom vilka man inte känner igen sin egen erfarenhet, vilken verklighet, och istället få några klara utgångspunkter, från vilka man kan tänka och handla självständigt vidare.

Det är viktigt inte minst i den så gott som allt annat grundläggande frågan om uppfostran, med allt vad därtill hör.

Lektor Emilia Fogelklou bok.

Skolliv och själlsliv, ger just i den frågan flera sådana ovärdliga utgångspunkter för den, som av allt vad han hört, skall försöka skapa sig en berärande uppfattning.

Först av allt må framhållas, att den som skriver detta gör det i genskap av elev, inte som pedagog. Det är enbart ur lärjungespunkt som jag kan säga om innehållet i Emilia Fogelklou bok: det stämmer nog. Och det kan jag göra, liot med hjälp av vad jag fört läst och hört om våra andliga krafters spel och sätt att reagera, utan genom att mitta bokens ord med verkliga erfarenheter, upplevda i mig själv.

Det är nämligen det, som Emilia Fogelklou bok till en utgångspunkt, att hon visar sammanhanget mellan de små händelser

(Forts. å sid. 4)

Aro Edra inkomster för stora?

varom inte, nedbringa Edra livsmedelskostnader genom inköp i våra butiker

KONSUMTIONSFÖRENINGEN STOCKHOLM

I blyxtbelysning.

Hur ofta händer det icke, att en liten episod ur livet kan ställa stora frågor i en blyxtbelysning, som inga invecklade diskussioner eller teoretiska resonemang kunna göra!

Är en händelse befundo vi oss för någon vecka sedan innanför Åhörskranken vid Stockholms rådhusrätt. Inga uppseneväckande mål förekomme den dagen. Människorna i smutsgrå fångkläder, som följda av var sin konstat, fördes in och ut genom sidörröven före de som man i allmänhet träffar på vid en rådhusrätt: mannen som bekräftat, ynglingen som stult för tredjedagen, flickorna som förtjänat sitt uppehåll på butiksfödelser o. s. v. Även akutschörskan, som stod åtalad för fosterfördrivning, skulle i dag få sin dom. Den kom att lyda på tre och ett halvt års straffarbete. Det hade varit synnerligen föresvårade omständigheter. Hos en av patienterna hade inträtt svåra komplikationer. Innan hon dog hade man fått henne att omvända, vem som hade "hjälpit" henne och så hade barnmorskan blivit ställd inför rätta.

Vi sitta i vårt Åhörbarås och erinra oss ovillkorligen ett liknande fall, som för endast kort tid sedan inträffade i Mölndal. Där dömdes en barnmorska för fosterfördrivning men samtidigt dömdes även ett flertal av de kvinnor som sökt hennes hjälp. I det fall vi hade för ögonen nämdes icke ett ord om någon annan patient än den avlidna, och ändå måste vem som helst kunna inse, inte minst av en del detaljer under målets gång, att fru F. haft en stor och omfattande praktik. — Vilka drabbas av lagen, och vilka slippa undgå? Kvinnorna i Mölndal tillhörde de bredare lagren, är det måhända det som gör skillnaden? Finns det ett klient- och ett icke går an att ställa inifrån skranket, därför att det då skulle bli skändligt?

Dessa frågor, som så osäkt trängde sig på oss i domstolsalen ha vi sökt att få besvarade av dem som ha erfarenhet av och intresse för denna sida av vår tids sociala nöd.

Advokat *Ewa Andén* svarar oss snabbt och klart: Fosterfördrivningslagen är en fruktavsärvd klasslag. Erfarenheterna av de nuvarande straffbestämmelserna visa, att de anklagade, i de flesta fall såväl abortörerna som kvinnorna,

Den farliga åldern.

"Ungdomsårens psykologi"

av

prof. **Eduard Spränger.**

Kvinnan har sin farliga ålder, men det finns "många andra" år av livet som mer allmänligt skulle förtjäna det namnet. Det är de pubertetsåren" säger docenten *Olle Holmberg* i Dag. Nya. Dessa utgör en lika kritisk som oförstådd period i en människas liv. Docenten *Holmberg* betecknar prof. Sprängers just utkomna "Ungdomsårens psykologi", som den "bästa handledning som finns att få i ämnet. . . Den är ett arbete med stil, idé och kunskap. . ." Boken är så ovanligt på en gång **fäktälsig** och **klok**, att det väl är fråga om huruvida det i våra dagar skrivits bättre om ämnet. — Ombärligt för föräldrar, uppfostrare och lärare. I alla bokläror och frän

NAUR och KULTUR,
Stockholm.

tillhöra de obildade och fattigaste klasserna. Man anser väl icke att skändal betyder så mycket för dem, och att därför en razzia ibland dem icke får så vittgående konsekvenser. Den ekonomiskt dåligt ställda kvinnan nådgas ofta vända sig till oskilliga hjälpare, varvid svåra komplikationer ibland med dödlig utgång kunna tillstå. Sådana fall anmäls naturligtvis och leda ofta till upptäckten av andra, varvid följden blir, att det är de fattiga kvinnorna som bliva först och dömas.

Denna omständighet visar därmed icke alla, att fosterfördrivning praktiseras mindre bland de välutredda klasserna. Tvärtom, all erfarenhet visar, att det förekommer i örhörst stor omfattning även bland dessa, ehuru de så sällan dräps i offentlighetens ljus. Det gäller icke, att förneka, att det finns en social skyddsmur omkring den s. k. överklassens kvinnor, som endast kan brytas ned om man vill vederstå en skändal av omfattande dimensioner, och det vill man icke.

Fosterfördrivningslagens straff hot verkar överhuvud taget icke i försvändande fåtal fall av fosterfördrivning, som samhället lyckas beivra, ett så försvinnande fåtal, att ingen endast är en lag på papperet, som icke önskar lagens väktare alltid kan taga hänsyn till, därför att det är lika tröstlöst oömligt som praktiskt oförbärt. Av statistiken framgår exempelvis att år 1923 var sammanlagda antalet dömda abortörer och kvinnor treton, 1924 var siffran nio och 1925 tio. Man behöver endast ställa dessa siffror i erfarenhetens skarpa ljus för att förstå hur ineffektiv fosterfördrivningslagen är.

Enligt min åsikt, fortsätter advokat *Andén*, är denna lag en skam för oss och bör utav många skäl tagas bort. I dess ställe bör vi ha en effektiv kvacksalvarlag, som förebygga dessa upprepade dödsfall på grund av felaktig och oskicklig behandling och dessutom stränga straff för den som mot en kvinnas vilja tvunga henne till fosterfördrivning.

Det faller under ramen för denna artikel att framlägga de klara och bindande skäl, som advokat *Andén* angav för sin Måndpunkt, men nästiden är mogen, torde vi återkomma därtill.

Bland det material, som advokat *Andén* ställde till vårt förfogande för denna frågas behandling, fanns även en liten broschyr utgiven för några år sedan av doktor *W. Gärdlund*, i vilken han från olika sidor blyser frågan om straff för fosterfördrivning, varvid han starkt betonar, att straffet nu drabbar orättvist och huvudsakligen viss samhällsklass. Såsom bevis härför anför han en händelse, som inträffat i ett annat land och som är mycket betydande.

En barnmorska hade blivit inkalld till ett preliminärt förhör därför att hon starkt misstänktes för fosterfördrivning. Hon infann sig också och då hon ej kunde förneka handlingens utförande och hotades med anmälan hos myndigheterna, framtog hon en anteckningsbok, som hon överlämnade med begäran att man måtte granska densamma och därefter meddela, om anmälningshotet vidhölls. Boken utgjorde en namnteckning på de kvinnor, som låtit behandla sig av henne. Där förekommo namn på kvinnor i de högst stängda sociala samhällsklasserna, sådana namn, att barnmorskan kunde triumferande avtvinga sig utan fara för anmälan.

Det hjälper icke ett man invänder, att denna frapperande illustration till fosterfördrivningens utbredning även i de högre samhällsklasserna och straffets orättvisa fördelning, härrör sig från ett frammanför. Vi kunna icke stiga fram så oss för vårt bröst och säga: sådant kan icke inträffa hos oss. Autoritativa personer kunna intyga,

Ett dagboksblad.

Jag hade i går min första spelktion för Herr B, en ganska framsyntede bayersk musiker, som efter att i ungdomen ha deltagit som en glimmande konstnärlörna, funnit en plats bland förstafloterna i Dresdensopera kapell.

Med dem kända av undergivningen inför något ofantligt bemakt, som alltid finns tillhands i en Musiklärs kurs, ringde jag på dörren och kom ihåg hur litet jag övat de sistä dagarna.

Herr B, som själv och öppnade. Han var en modellärders man med snälla ögon och ett mycket arligt och skäligt sätt, som ganska mycket skildje sig från de tyska musikerna man annars är van att träffa.

Jag fick spela upp mina provstycken, och han ursäktade mig vänligt med, att det var förestående glögen och skulle gå bättre efter ordentlig överspeltning. Sedan började han tala om Tysklands öden, dess gråliga lidanden och hopplösa framtid och hans anikte blev svart av gråmelse. Jag fick en känsla av att ingenting i världen kunde trösta eller hjälpa honom, och att det var för mycket begärt att fördrå hans intresse för en medelmätigt övers föröster, vilka aldrig voro ännade att föra längre än till amatörstadiet. Det var så ovanligt till skäl och etyder, när hans åskade land var nära att förgås, när hans kamrater logo sina liv för att slippa eländet och när var dag förde med sig ny ångsan och när var förtviflan.

Det onda samvete man känner inför oylekliga människor plågade mig och det enda jag hade att ge honom var ett stackars leende, som skulle uttrycka min tacklöshet över det till och del intresse han oförde till mig i några frimöten.

Trots allt var ett vänligt ansikte nog för att ämstämme i det godbeticket komma honom att tänka gladare tankar. Han började spela en mozarts så, som i sin underbara skönet omöslät och förtrollade oss och sedan lade han med tårar i ögonen sin hand över mina: "Gud vare tack barn, vi ha ändå musikan."

G I O V A N N A.

att förhållandena äro sådana, att sådant skulle kunna ske även här.

Hur man än ställer sig till frågan om det berättigade eller icke berättigade i kravet på straff för fosterfördrivning, och även om fosterfördrivning alltid måste anses som yttersta nödfällsuttvåg i sjukdom och nöd, så ger en inblick i förhållandena otvetydigt vid handen, att en revision av lagen måste ske. Behöver vi en lag, må vi då erhalla en, som drabbar rättvist och lika. Men vi ha inget som helst behov av en lag, som med sina många paragrafer endast existerar på papperet och som om den strikt tillämpas, skulle ännu värre än vad som nu är fallet blottställa de redan för ut socialt avseende sämst ställda i samhället. Som det nu är ställt drabbar lagen just de mödrar, åt vilka samhället gör litet eller intet för att tillförsäkra skydd och vård medan de mödrar, som i alla avseenden ha så mycket bättre förutslättningar att föda och uppfostra sitt barn och bland vilka en sådan åtgärd som fosterfördrivning aldrig borde få förekomma annat än av rent medicinska skäl, icke falla under lagens dom. Detta kan icke vara rätt.

Sorgklänningar

atelierarbetade, säsongens senaste modeller.

Sorghattar och Sorgslöjor

Lejmagasinet

Stockholm.

Den långa vägen.

Regeringen har genom konseljbeslut tagit upp frågan om en sund utveckling av nöjeslivet och därvid särskilt vänt sig emot den offentliga dansen på restaurangerna. Kontrollstyrelsen har fått i uppdrag att före den 10 december inkomma med förslag till ändrad och skärpt lydelse av den paragraf i rusk. k. s. k. (förordningen, som stadgar, att utskänkning inte må förekomma i samma lokal som vissa slag av offentliga föreställningar eller danstillställningar eller i lokal, som står i inre samband med den plats där sådana tillställningar äga rum.

Kungl. Befallningshavande och Överståthållareämbelet kunna emellertid för vissa tillfällen med goda undantag från det stadgade förbudet.

Det har gjorts gällande, att dessa undantag lämnas allt för ofta och den regelbundet tillåtna dansen på restaurangerna innebär feltolkning av paragrafen ifråga. Sålunda inlämnades för redan snart ett år sedan en besvärsskrivelse till regeringen från nykterhetsfolkets centralförening emot det tillstånd vid ett visst tillfälle lämnats av Överståthållareämbelet. Denna vädan har inte föräntligt någon åtgärd förän regeringen genom sitt utdrag åt kontrollstyrelsen visade sig villig att inskränka rättigheterna till offentlig dans.

Inför detta nya lagstiftningsuppdrag står man lika betänksam som för var gång det gäller, att med ett yttre förbud «stjälpa en hatt» över oregelbundet människomaterial för att tvinga det till lugn och gillnad ebethlighet.

Först och främst är det inte gi-

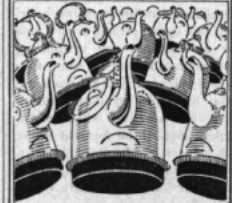
vet, att ett förbud mot restaurangdansens kommer att medföra den önskade förbättringen av nöjeslivet. Tvärtom kommer man säkert att med den inneboende viljan att i någon mån själv få bestämma över anordnandet av sitt liv täkta ut andra utvägar att få tillfredsställa sin danslust. Man har både i Tyskland och Danmark erfarenheter av danssalonger och klubbbar, som just genom att sakna den kontroll, som följer med dansen på restauranger äro mycket farligare för nöjeslivet sånda utveckling än restaurangerna.

Så länge det inte finns sådana bostäder, att var och en efter bästa samvete kan dansa hemma, torde det vara nödvändigt att tillåta dans under hygliga former på offentliga ställen. Det är heller inte troligt att ett förbud verkar höjande på de enskilda människornas uppfattning. Genvägar bruka aldrig leda direkt till målet. Vill man uppnå en förbättring får man nog gå den vida besvärligare och längre vägen, som inte är så lockande att ge sig på, nämligen den som ligger i ett oavfärligt arbete på den enskilda uppfattningens höjande. Genom förbättrade hemförhållanden och höjd smak för det som är sunt — fastän ett sådant resultat ligger långt bort — när man den stadgade grund, som aldrig ett med nöje mottaget lagligt förbud kan åstadkomma.

Avéns

sedan gammalt känt för
sin goda och delikata
Gås och svartsoffa

Sturegatan 7.
Beställningar 117 13.

Alla
Kaffehurror
— ropa i korus —

"Röda
Björn
giv oss en puts!"

Pär Lagerkvist:
Det besegrade
livet

"Han är i många stycken
en annan än förr, men han
har kvar det bästa — allt det
laganda och Hådelöfulla i sitt
väsen. — Man följer hans led,
hans böcker som man icke följer
någon annans Inom hans
generation."

RIGER B.ECKSTRÖM,
Göteborgs Handeltidning.

3/75

BONNIERS

Maikki Friberg. Skolliv och sjäsliv.

(Forts. fr. sid. 1)

präslämbet vilket tycktes 'rimna viss sympatisk genklang i dagspressen. Likaså var Maikki Friberg en varm anhängare av lika-lön-för-lika-arbete-principen men en fast motsärande till tanken på sällagsstiftning för kvinnor inom vissa yrken.

Maikki Fribergs liv och flera voro ett. Hennes egen livsväg blev banbrytande och inspirerande för efterföljande kvinnogenerationer. Genom utförlighet och målmedveten energi bedrev Maikki Friberg akademiska studier på en tid då detta icke var vanligt för kvinnor, först i Helsingfors, senare i utlandet, vid universitetet i Bern promoverades hon till fil. doktor. Sedan startade hon modigt ett riskfullt tidskriftsföretag, som hon säkert och med framgång lett genom två årtionden. Maikki Friberg var en folkuppfostare av stora mått. Med sin tidning sökte hon leda och väcka särskilt finskspråkiga kvinnor för tidsproblem och idealen.

Hennes internationella ante led visserligen — framhöll hon ofta — av att hennes tidning Naisten Ääni, som hon utgav på finska, var död för utlandet, särskilt Skandinavien. Men den blev dock genom henne ett språk- och kultur- och finlands intresse. Men den internationella tanken, för den vida, lidelsedfria blick på de politiska och nationella problemen, som var dess huvudredaktör egen. Därmed har Maikki Friberg i tusende kvinnors hjärtan i vårt land berett jordmånen för den harmoniska samverkan emellan svenskt och finskt i Finland, vilken enligt många hopp, en gång skall bli verklig. Människor resa i vår tid på kongresser, för att ut å olika nationaliteter emotta nya impulser, vi åro lyckliga nog att inom vårt land äga två nationaliteter, låt oss bekäma varandra — var ofta hennes maning.

Maikki Fribergs bortgång betecknar för Finland den stora förlusten av en ände av ovanlig resning. Hennes livsgärning hör emellertid till den skörd, som hurs undan döden härjas, som den här evighetens rike till.

Märta Schulz-Cajander.

(Forts. fr. sid. 1)

som vem som helst av oss alla har upplevt, får fram i ljuset och ger namn åt det, som vi kanske litet till hälften trott, tyckt eller tänkt. Samtidigt är det mycket, som i all sin enkelhet tycks oss alldeles nytt och som ger en ny förklaring åt halvförstådda eller halvkända företeelser.

Boken ämnar äro icke så lätt, att man skulle kunna reda upp det bara utifrån sina spridda erfarenheter utan någon slags kännedom om deras sammanhang, orsaker eller verkningar. Men den gör det så lätt, att det lönar sig att försöka förstå. Emilia Fogelklou tar just alla våra spridda erfarenheter i sin tjänst hon framställer dem belysta av sina egna djupa kunskaper på ett sätt, som alla måste förstå och bli intresserade av. Och därigenom är just räddningen given ur frestelsen att låta till ord, utan motsvarande, för mig själv gällande verklighet. Den egna erfarenheten insatt i sitt större sammanhang är ju det enda som kan förhjälpas till en verklig uppfattning. Om den också är trevande och nybörjarkrig, är den på ändå mycket förmär än en på andra människors mera reputerliga ord snyltande åsikt.

De två uppsatser varav boken består röra sig — som framgår av bokens titel — om olika sidor av den värld, som skolan utgör, sedt ifrån de växande små skolbarnebjörrens synpunkt. Samtidigt är den av allmänt intresse och aktuell inte bara för skolfolk. De psykologiska förklaringsarna till olika slags handlingar och uppföranden från barnens sida åro tillämpliga i flera fall också på vuxna. Omkring skolan som kärnpunkt och bränpunkt sluter sig skildringen också från andra livsområden, som vem som helst känner igen.

Det är i tillvaron ganska mycket som 'lilla vederbörande' helt enkelt får lov att reda sig med, möta i blindo och försöka bli färdig med — eller inte bli det.

Det gäller först och främst att åstadkomma den odelade uppmärksamheten, som i själva verket fordras från morgonborden första minut till gymnastiktimmens slut för i dag; många, många timmar sevärt. Det finns ju för somliga barn ännu, där deras intresse gratis förhåper dem till en ofrivillig, hel och full uppmärksamhet, som inte är ansträngande och krampaktigt utan snarare förnämmas som en vila och befrielse. Det kan vara någon lek under gymnastiktimmerna eller ett praktiskt arbete, någon uppgift som helt tar intresset fångat och stänger av alla störande extra tankar, som annars med våld måste hållas tillbaka. »Ett skolbarn i våra dagar är en varelse, som mest av alla, långvarigare än någon vuxen anspänns och uppfordras för att lysnande uppmärksamhet, som i många fall icke står samman (och ofta nog slår i strid med) deras ofrivilliga intressen och föreställningsvärld. Ju mindre idéassociationer hemifrån barnet har till ett ämne, ju mera uppmärksamhetsansträngning i skolan. Det är denna idealt framgjälade och inifrån stödda anspänning, som gör skolbarnet överanstängt.»

Men det är inte bara tankarna på vad som redan jagt beslag på intresset, som splittrar förmodan att med all kraft ägna sig åt studentens uppgift. Det är också tanken på nästa läxa, jäktet, den moderna

själssplittringen i arbetet, »där halva intresset redan ligger framstupa mot nästa uppgift medan bara hälften är med i arbetet.»

Hur känner man inte igen detta, kunskaparna, som i hemlighet skickas ut att undersöka området, som härnäst skall tas i besittning, tills man sitter kvar ensam utan någon hjälp av koncentrerade tankar till det arbete, som i första hand måste vara färdigt. I känslan av vad som väntar hemma av arbete, låter man till och med sin hemvandring röna inflytande av det vävskickade intresset. Istället för att passa på och koppla av den ansträngda uppmärksamheten på vägen hem och med ledig kropp till godogöra sig promenaden, bibehålla man den krampaktiga inställningen. Man skyndar bokstavligen framstupa med sina längsta steg för att hinna ta fatt på nästa uppgift som väntar och inpräntar därigenom ännu starkare känslan av jäkt och brådska och en ofrånkomlig virvel av göromål.

En annan sak, som hämmar barnens krafter på alltiför många områden, är fruktan. »Vi som nu leva», säger Emilia Fogelklou, »föräldrar, uppfostrare, lärare, göra inte helt allvar av vare sig fruktan eller tillit som pedagogisk princip, vi leva i och praktiserar en förvirrad blandning, som ofta inte bottnar i någon annan princip än — vår tillfälliga sinnesstämning, som kanske en dag stämmer oss till drakonisk stränghet, en annan dag till beskedlig eftertänksamhet. Men denna glösa blandning verkar ytterligare förvirring hos det redan splittrade barnet. — Det går i en skola flera skrämda barn än man tror. Svårigheten är ofta den, att de inte fått sin fruktan kanalisera till vissa uppföranden, som därför lugnt och osvikligt kunna undvikas. Utan just genom metodblandningens principlösa godtycke gå de under en allmän obestådd känsla av eventuellt fara. Det inger omedvetet en förnimmelse av, att man ingenting förs råkera. Som om inte just det att leva under risk vore det enda sättet att lära sig livets och handlingskonst. Skräcken däremot skapar den lämpliga atmosfären både för sjukdomar och olyckor, den är just den rätta mottagningsapparaten för allt ont.»

Det finns stulften även en psykisk brist som det gäller att övervinna, nämligen den hos barn gan-

Galoscher

Cisleweds utmärkt, kooperativa fabrikat, goss-o. flickgaloscher resp.

4.25 o. 3.50	4.20
herr	4.90
dam	4.20
barn	2.90

Sälja i

kooperativa butiker
(konsumtionsföreningar)

En gåva i Trevlig Form

är ett presentkort i Svenska Glasmagasinet.

Ni vill skänka en släkting eller en god vän en glasservis eller ett enkasta konstglas, men Ni tvekar i valet av fruktan att gåva något, som ej är i hans eller hennes smak. Giv då ett presentkort — det är i allas smak!

Svenska Glasmagasinet

i Konserthuset — Tel. 1011 & Norr 5338

ska vanliga mindervärdighetskänslan. »den skadigaste å alla föreställningar ett barns själ kan rymma.» Ett visst förtroende mot ett sådant barn, en på rätt ställe placerad yttring av tillit kan ändra hela dess livsföring och öppna fönter till det bundna lilla själens emot hela det härliga livet.

Det ligger i öppen dag, att dessa så att säga elementära svårigheter åro hinder för den lilla medborgarens växt för alla de stora uppgifter som vänta. Det lilla skolbarnet skall fortras att bära sin del av samhällsöfningens uppgifter. I fråga om samhällsöfning åro vi ännu stadda i ett förvirrat återgångsstadium, där den nya individualismen, som genombrottet den gamla samfundstypen av härskarmakt och understythet, ännu inte funnit sin samfundstyp.

I uppsatserna om självdisciplin och ändens resning, visas oss vägar för de andliga krafternas övande, visas genom ord, som åro så uppfordrande klara, att de ljuda i ens öron långt sedan man slutat boken. De framlocka verkligen den onsträngda, klara, ofrivilliga uppmärksamheten, som förnimmes som vila och befrielse. Och fantasien griper tag i de framglada bilderna och förtalsätter att spela omkring dem, tills synpunkterna kunna förvandlas till ens egendom.

Som en illustration till de övriga uppsatserna står kapitlet om Pestalozzi, historien om en människas, som verkligen förstod vad det var fråga om, när han åstod sig omhändertagandet och fostrandet av sina älskade barnskolar. Hans historia är liksom det synliga beviset på, att det hjälper att försöka få något förstånd när det gäller uppfostern. Det går inte lika bra med dundret och kärleksbrist. Vi ha själva fått alltiför många möjligheter att bygga vår värld, för att få tro att den bygger sig lika bra själv, våra bästa krafter förutan.

Genom hela Emilia Fogelklous bok går en ton av förtrostan och vänlig visshet om, att de rätt brukade gävarna en gång skola visa sin nyskapande makt. Fastän hon själv i den inledande uppsatsen säger att det är de psykiska bristerna hos det människomaterial, som

strömmar in i skolorna, som boken kommer att uppmärksamma, har man efter slutad läsning inte alla det alltför vanliga intrycket av att allt är så dåligt, att det vore bäst det finge ta slut med det samma. Man får i stället anvisning på många sätt att hjälpa. Och i ovanligt hög grad kvarstår det intrycket, att boken blev skriven för att förtrostan verkligen hade något, som hon ville säga, och att det är all anledning att vara glad över att detta också blev sagt.

Carin Hermelin.

Sjukvårds- och Förbandsartiklar
Kringla Kommun- och Bandager alla slag, Elektriska Hjälpapparat, Induktionsapparater, Åderbräcksstrumpor, Brickband, Ryggbjällare, Grosskorssetter och Cisterner, Bröstbjällare, Lungsyndare, Skjällkanoner, Liggrymsor, Duschband, Barnvårdsartiklar alla slag m. m. Besök eller skriv till oss. Illustrerade kataloger gratis.

Magasin Special
Vesterlänggatan 66
(Ingång i Passagen)
Birger Jarlsgatan 9
STOCKHOLM

Dåsighet och Olust
är enligt vetenskapen bevis på dåligt blod och otygliga ämnen i kroppen, gifter som måste renas bort.

Fruktsalt-Samarin rensar effektivt blodet, befriar Magen och tarmarna från osunda samlingar, utvider den skändliga urinsyra från kroppen, är välgörande för levern och njurerna.

Fruktsalt-Samarin utför en grundlig inivertes rengöring vilket sätter kroppen i god form, därför är det hälsobegärande att dagligen dricka **Fruktsalt-Samarin**. Pris per fl. kr. 2.50 säljes i apotek, hos Drogeri- och Färghandlarna m. fl.

Cederström & Taha, Fabrik, Stockholm

1. Det här blir till i trevliga...
2. Man vill ha...
3. Flytande silv...
Flytande silv demonstreras i Byggnads- och Högskolorna i Litteraleka kontorhall i Stockholm, Brandens Museum, i Östberg samt i utbildningsinstituten i Karolstadt och Posen.
Flytande silv föreläsning i värdshuset Hörs, Smedholm, Nya- och sporter...
Pris per 1/2 flask kr. 8.50. Postfaktura kr. 1.25.
Generalagenten: QYLLING & CO.
Högskolegatan 6, Södra. T. N. 194 78.